

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 36 · MATURA USTNA 2027–2028

POTOP · KONTEKST: ANTYGONA

NAJPIERW ŁAJDAK, POTEM BOHATER

Pytanie jawne 36: „Postawy odwagi i tchórzostwa. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Potopu Henryka Sienkiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Proponowany kontekst: Antygona Sofoklesa. Odpowiedz samodzielnie, zanim rozwiniesz podpowiedzi.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Odwaga nie polega na tym, że niczego się nie boisz.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

„Potop” pokazuje, że odwaga nie polega na braku strachu, lecz na obronie wartości mimo zagrożenia, a tchórzostwo zaczyna się od porzucenia odpowiedzialności.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Kordecki, Kmicic i Antygona dowodzą, że o człowieku decyduje wybór w chwili próby, a nie deklaracje o własnym bohaterstwie.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Zestaw Ujście i Jasną Górę. Ujście — panika, nieudolne dowodzenie, decyzja o poddaniu i sprzeciw Skoraszewskiego. Jasna Góra — wytrwałość Kordeckiego i ryzykowny czyn Kmicica. Antygona dopowiada, że odwaga może oznaczać obronę prawa moralnego, nawet bez broni w ręku.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Postaw tezę — Czy odważny człowiek musi być wolny od strachu?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Nie. Odwaga to działanie mimo zagrożenia w imię ważnych wartości; tchórzostwo można rozpoznać po porzuceniu zobowiązania pod wpływem lęku lub wygody.

2. Przywołaj Ujście — Co dzieje się w polskim obozie i dlaczego sama kapitulacja nie wyczerpuje oceny tej sceny?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Szwedzkie działa wywołują panikę, żołnierze tracą porządek, część próbuje uciekać, a przywódcy nie opanowują sytuacji. Układ idzie dalej niż wojskowe poddanie: oznacza zerwanie więzi z królem i oddanie kraju obcej władzy.

3. Pokaż głos sprzeciwu — Jak zachowuje się Władysław Skoraszewski?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Nazywa decyzję zdradą i wzywa do broni. Wspierają go między innymi Skrzetuski i Kłodziński. Dzięki temu scena pokazuje różne reakcje na to samo zagrożenie.

4. Porównaj obrońców Jasnej Góry — Na czym polega odwaga Kordeckiego, a na czym odwaga Kmicica jako Babinicza?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Kordecki utrzymuje opór mimo zwątpienia wśród obrońców. Kmicic ryzykuje życie, niszcząc szwedzką kolubrynę. Po wybuchu zostaje odnaleziony żywy przez Szwedów. Pierwszy pokazuje wytrwałość, drugi śmiały czyn służący wspólnocie.

5. Dodaj kontekst — Jak reagują Antygona i Ismena na zakaz pochowania Polinika?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Antygona świadomie łamie zakaz Kreona, uznając obowiązek wobec brata za ważniejszy od własnego bezpieczeństwa. Ismena początkowo odmawia ze strachu, lecz później chce dzielić odpowiedzialność siostry. Jej postawa nie jest jednowymiarowa.